

novičke

april 2007

- Andragoška stroka bogatejša za nova spoznanja o posebnostih študijskih krožkov, povezanih s trajnostnim razvojem podeželja in gozdom kot vrednoto 3-4 DOMAČE NOVIČKE
- Pletemo, pletimo mrežo učenja ... * Ustvarjalni duh študijskega krožka *Beseda v barvi in obliki* * Vabilo na srečanje izvajalcev in koordinatorjev TVU 2007 5-8 TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2007
- Dogovori s 44. seje 9-10 O DELU STROKOVNEGA SVETA RS ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH
- Regijski posvet na Brdu - korak na poti k Akcijskemu načrtu EU za učenje odraslih * Pilotski del projekta *Delo kot vir znanja* 11-15 MEDNARODNO SODELOVANJE
- Helsinki v Ljubljani * 20 let - 58 krožkov - 800 udeležencev - rastemo * 'Team building' kot način učenja 16-21 KOTIČEK JE VAŠ
- Vabilo na petkovo izobraževalno srečanje * Vabilo na delavnico *Učne metode in tehnike v izobraževanju odraslih* 22-25 PRIPRAVLJAMO
- 26-28 POSVETI/KONFERENCE
- 29-30 NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so strokovno glasilo za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju, ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

V Novičkah objavljamo tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- opis razvojnih, raziskovalnih in drugih programov in projektov;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novosti v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov, didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
- novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske prispevke.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za poglobitev stikov z našimi partnerji v tujini izdajamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku. Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah). Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške izdajanja poravnali iz javnih sredstev, namenjenih izobraževanju odraslih.

Izražena mnenja avtorjev niso nujno tudi stališča izdajatelja.

Novičke ureja in izdaja ACS.

Odgovorni osebi sta mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja tematskega področja, in Nevenka Kocijancič, urednica.

Oblikovanje: Lina design

Prelom in tisk: Tiskarna Pleško

Naslov uredništva: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana,

telefon: 01 5842 560, faks: 01 5842 550, internet: <http://www.acs.si>, el. naslov: nevenka.kocijancic@acs.si

Novičke lahko preberete tudi na internetu: <http://www.acs.si/novicke/>

ISSN 1408-6484 (slovenska izdaja - tiskane)

ISSN 1581-3770 (slovenska izdaja - online)

Naklada 2.130 izvodov

Izdajo glasila Novičke denarno omogoča Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

DOMAČE NOVIČKE

Nov doktorat znanosti

Andragoška stroka bogatejša za nova spoznanja o posebnostih študijskih krožkov, povezanih s trajnostnim razvojem podeželja in gozdom kot vrednoto

Na Andragoškem centru Slovenije se veselimo novega doktorata znanosti, ki ga je dosegla vodja področja za razvoj neformalnih oblik izobraževanja, *Nevenka Bogataj*. Z njim je študijske krožke, obogatene z različico krožkov *Beremo z Manco Košir*, izpostavila raziskovalni obravnavi ter izzvala k podobnim analizam drugih oblik neformalnega učenja - borze znanja, središča za samostojno učenje, oblike, ki jih razvijajo nastajajoči centri vseživljenjskega učenja. Krožki so kot oblike skupnostnega učenja posebej dragoceni, ker vsebujejo odgovornost do socialnega okolja, ta pa je eden od stebrov trajnostnega razvoja. Prav s tega vidika so v raziskavi podrobno analizirani. Drugi zorni kot raziskave pa je bil odnos do narave, predvsem gozda v študijskih krožkih, kjer se je pokazala razlika med življenjskim stilom mestnih in podeželskih okolij ter z njim povezano vrednotenje in ohranjanje naravnih dobrin, predvsem gozda.

Doktorsko delo temelji na predpostavkah:

- gozd je steber trajnostnega razvoja podeželja in del podeželske identitete,
- študijski krožki so edina skupnostna oblika neformalnega samostojnega učenja pri nas,
- socialni kapital, še posebej socialni kapital študijskih krožkov, je dejavnik trajnostnega razvoja slovenskega podeželja.

Podiplomski študij je potekal na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, in sicer v sodelovanju s Centrom za teoretsko sociologijo Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani. Mentor doktorskega dela je bil *prof. dr. Boštjan Anko*, somentor pa *prof. dr. Frane Adam*. *Nevenka Bogataj* je svoje delo nasloвила z *Razumevanje pomena gozda za trajnostni razvoj podeželja v študijskih krožkih*, povzema ga s sledečimi besedami:

»V raziskavi smo preučevali odnos udeležencev študijskih krožkov do podeželja, do gozda in do trajnostnega razvoja z različnimi metodami – s kvantitativno analizo letnih poročil o delovanju študijskega krožka, z anketiranjem, opravljenim junija 2003, z analizo literature in z osebnim neposrednim opazovanjem v obdobju 2001-2005. Ugotovili

smo, da so krožkarji – zlasti na podeželju – med seboj povezani s horizontalnim socialnim kapitalom, da imajo do svojega kraja in do gozda posebno skrben in naklonjen odnos, ki za razvoj doslej ni bil aktiviran zaradi pomanjkljivega vertikalnega socialnega kapitala. Te značilnosti so ključne za trajnostni razvoj podeželja. Identificirali smo ključna vprašanja ankete kot kazalce 'trajnostnega vedenja' posameznika (pojasnijo 60 % njegove variabilnosti) ter potrdili možnost in uporabnost stratifikacije anketiranih. Z njo smo utemeljili razlike v življenjskem slogu krožkarjev na podeželju in v mestu ter omogočili oblikovanje ciljnih skupin za izobraževanje, za stike z javnostmi in nadaljnje raziskave. Z uporabo interdisciplinarne obravnave raziskovalnih vprašanj smo se izognili omejevanju na merljive entitete in na modelne rešitve. Odgovore na kompleksna vprašanja smo našli s triangulacijo virov in metod, upoštevanjem domače dediščine in usakdanje realnosti. Posledično so zaključki takoj in neposredno uporabni.«

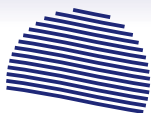
Novi doktorici znanosti, ki je ena redkih žensk med strokovnjaki na področju gozdarstva in prva na Slovenskem, ki je znala povezati neformalne oblike vseživljenjskega učenja z naravoslovnimi vedami, iskreno čestitamo! Hkrati želimo, da bi znala z mostu, ki ga je ustvarila, tudi v prihodnje pridobivati nova spoznanja, dragocena za razvoj obeh področij.

Slavica Borka Kucler (borka.kucler@acs.si), ACS

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2007

Objavljamo prispevke o TVU 2006:

Otroci pritegnejo še starše

Pletemo, pletimo mrežo učenja ...

V Vrtcu Otona Župančiča Slovenska Bistrica že drugo leto pletemo mrežo vseživljenjskega učenja, ki jo to leto prvič povezujemo z mednarodnim projektom Sodelovanje vrtca, šole s starši (*Zusammenarbeit von Eltern und Schule / Cooperation parents and schools - COPASCH*).

S pletenjem mreže učenja sledimo strategiji skupnih evropskih ciljev, ki govorijo o vseživljenjskem učenju, ki se začinja prav tukaj, v vrtcu. Zavedamo se, da je učenje pomembna prvina vsake dejavnosti. Znanje, usvojeno na podlagi izkušenj, je pogoj za osebno rast ter kakovostno bivanje v družbi.

Za nas se dejavnosti v okviru Tedna vse življenjskega učenja niso zaključile v oktobru. Izvajali jih bomo do meseca decembra - nekatere enkrat na teden, druge enkrat na mesec. Še več, načrtujemo, da nekatere dejavnosti postanejo tradicionalne.

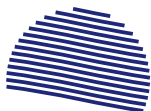
V TVU 2006 smo tako pripravili naslednje prireditve:

- Najbolj obiskan je bil *Jesenski tek za majhne in velike* (96 udeležencev, starih od enega do 56 let). Izpeljale so ga strokovne delavke iz vrtca Pragersko.
- 46 staršev se je odzvalo na predavanje z delavnico *Kako se malčki učijo*. Srečanje sta pripravili ravnateljica in pomočnica ravnateljice vrtca.
- 18 otrok in 62 staršev, babic in dedkov se je srečalo na spoznavnem popoldnevu staršev in otrok starostnega obdobja 4-5 let.
- Strokovne delavke iz vrtca Makole so pripravile dejavnost, ki so jo poimenovali *Po poteh Forme vive*. Vključilo se je 43 udeležencev.
- Strokovni delavki iz vrtca Ciciban sta v dejavnost *Telovadim jaz in telovadiš ti* pritegnili 20 otrok, starih od šestnajst mesecev do četrtega leta, in 24 staršev.
- *Brez pravljičice ni otroštva* sta strokovni delavki iz vrtca Sonček naslovili dejavnost, v katero se je vključilo 6 otrok in 6 staršev.

- 4 udeleženci so prekolesarili 19 km dolgo kolesarsko pot, ki je vodila izpred enote vrtca Sonček do Leskovca, Starega Loga, Vrhloga, Črešnjevca in nazaj v Slovensko Bistrico.

V prihodnje želimo z dejavnostmi v TVU nadaljevati, še zlasti, ker imamo dobro podporo s strani vodstva vrtca. Zavedamo se pomena neformalnih druženj, ki prispevajo k dobri klimi, spoznavanju drug drugega ter k strpnosti in sprejemanju, zato smo toliko bolj veseli, da se v izobraževanja, družabne in kulturne prireditve, ki so namenjene vsem generacijam, vključuje iz leta v leto več ljudi.

Stanka Stegné (stanislava.stegne@quest.arnes.si),
Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica

Na krilih ustvarjalnosti

Ustvarjalni duh študijskega krožka *Beseda v barvi in obliki*

Od oktobra 2005 do junija 2006 smo se srečevali v Matični knjižnici Kamnik v našem študijskem krožku *Beseda v barvi in obliki* pod mentorstvom *Rosane Kleindienst Premk*. Naš osnovni namen je bil razvijanje bolj celovitega branja, samospoznavanje in razvijanje lastne ustvarjalnosti. Skupaj smo si izbrali teme, ki so nas vse zanimale, podžigale in vodile. Brali smo doma in v skupini, doživljali vsak na svoj enkratni način in to izrazili z lastno ustvarjalno dejavnostjo. Rojevale so se naše besede, slike, kipi, utrinjala so se nova spoznanja. In vse to smo si medsebojno delili na naših srečanjih. In mnogo smo si lahko podelili, saj smo bili pestra skupina po spolu, starosti, poklicih, s skupno ljubeznijo do knjig, ustvarjanja in življenja.

Ob TVU 2006 smo pripravili ponovitev zaključne celovite predstavitve našega študijskega krožka *Beseda v barvi in obliki*. Obiskovalcem smo predstavili vlogo in pomen študijskih krožkov, naš način dela in naša spoznanja ter občutenja, ki so se zrcalila v naših pesmih. Z obiskovalci smo jih podelili ob zvokih kitare in v naših razstavljenih slikah, mozaikih in skulpturah. Besede, barve in oblike so orisale vsebino in globino našega letošnjega druženja in pri obiskovalcih vzbujale zanimanje, čudenje, skrito hrepenenje, nasmeh.

V zadnjem delu naše predstavitve smo povabili vse prisotne k ustvarjanju skupinskega mozaika. Ogromen prazen valj je bil vedno bolj posut z malimi barvitimi koščki, srca ustvarjalcev pa vse bolj radostna. Prepustili smo se kreativnemu duhu, spontanemu nastajanju in skupaj uživali, uživali ...

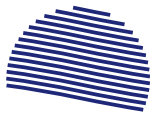
Z našimi bralno-ustvarjalnimi družinji nadaljujemo, obogateni še z dvema novima člani-
cama. Rasli in razvijali se bomo z novimi temami, novimi knjigami, še vedno radovedni,
iskreni, ustvarjalni ...

Za konec pa še pesem Mire Resnik:

Beri me

*Poglej me v oči,
beri jih!
V besedah je skrita usa svetloba
jutrišnjega dne.
Poišči mojo dlan,
beri jo!
V besede so utkana
usa moja hrepenenja.
Sezi po mojem telesu,
beri ga!
V besedah najdeš
use melodije moje biti.
V teh besedah.
nikoli izrečenih,
nikoli zapisanih,
globoko skritih
z visokimi zidovi obzidanih,
me beri.
Beri me!*

Kajetan Dolinar, Jelka Dolinšek, Mira Resnik, Ivica Vrečko, Vesna Živadinov Štebe, Fani
Vrankar in Rosane Kleindienst Premk (rosanaart@yahoo.com), študijski krožek *Beseda v
barvi in obliki*

Skupni koraki pri uresničevanju letošnjega načrta TVU

Vabilo na srečanje izvajalcev in koordinatorjev TVU 2007

Vabimo vas na **prvo letošnje srečanje izvajalcev in koordinatorjev TVU 2007**, ki bo v **petek, 25. maja 2007**, ob 10. uri v seminarški sobi Andragoškega centra Slovenije, Šmartinska 134a v Ljubljani.

Člani delovne skupine za pripravo TVU bomo posredovali informacije in napotke za izpeljavo letošnjega festivala učenja; želimo pa si tudi izmenjave vaših idej in pobud. Plakati (polni in prazni) bodo pripravljene, zato vas prosimo, da ob **potrditvi svoje udeležbe** (do **torka, 22. maja 2007**, Alenki Mavsar, tel.: 5842 557, e-naslov: alenka.mavsar@acs.si) sporočite tudi natančno število zelenih izvodov.

Podrobnejši dnevni red bo objavljen na spletni strani <http://tvu.acs.si/zarisce/>, kjer objavljamo tudi vse aktualne dokumente, povezane z delom v letošnjem letu. Prisrčno vas vabimo, da se sestanka udeležite.

Delovna skupina za TVU

O DELU STROKOVNEGA SVETA RS ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Spremljamo pobude, mnenja, sklepe ...

Dogovori s 44. seje

Člani Strokovnega sveta RS za izobraževanje odraslih so se 27. marca 2007 sestali na svoji 44. seji. Obravnavali so Predlog izvedbenega programa družinske pismenosti *Branje za znanje in branje za zabavo*, Osnutek Letnega programa izobraževanja odraslih (v nadaljevanju LPIO) za leto 2007 in osnutek Strategije vseživljenjskosti učenja v Sloveniji.

Program družinske pismenosti *Branje za znanje in branje za zabavo*

Program *Branje za znanje in branje za zabavo* je predstavila dr. Livija Knaflič z Andragoškega centra Slovenije. Uvodoma je povedala, da so sistematičnega spodbujanja razvijajoče se pismenosti, ki ga izvajajo v vrtcih, deležni le nekateri otroci, saj velik delež otrok sploh v vrtece ni vključen. Večina staršev se danes zaveda pomena pismenosti in izobrazbe; za svoje otroke si želijo, da bi bili v šoli uspešni, vendar pa vsi ne znajo nuditi otroku ustrezne pomoči in podpore. Program *Branje za znanje in branje za zabavo* je eden od programov družinske pismenosti, po vsebini soroden programu *Usposabljanje za življenjsko uspešnost - Beremo in pišemo skupaj (UŽU - BIPS)*, vendar je prilagojen posebni ciljni skupini - staršem predšolskih otrok. Bistveni del programa je dejavno sodelovanje staršev in otrok.

Člani Strokovnega sveta RS za izobraževanje odraslih podpirajo predstavljeni program. Strinjajo se z ugotovitvijo, da so lahko starši predšolskih otrok zelo dobro motivirana ciljna skupina, predlagani program pa prispeva k dvigu tako osebne kot družinske pismenosti. Ob tem še predlagajo, da:

- so programi za razvoj pismenosti dostopni odraslim, kar pomeni tudi redno financirani;
- je potrebno skrbno izbirati in usposablјati učitelje, ki izvajajo navedene programe;
- se v posebni informativni publikaciji objavijo vsi sprejeti izobraževalni programi *Usposabljanje za življenjsko uspešnost (UŽU)* in tako predstavijo skupni in posebni cilji teh programov.

Osnutek Letnega programa izobraževanja odraslih za leto 2007

Osnutek LPIO za leto 2007 je predstavil vodja sektorja za izobraževanje odraslih na Ministrstvu za šolstvo in šport (v nadaljevanju MŠŠ), g. Elido Bandelj. Člani strokovnega

sveta so ugotovili, da je v gradivu še vrsta nedorečenosti. Poudarili so, da je treba LPIO za letošnje leto čim prej sprejeti, ob tem pa je potreben razmislek o nadaljnjem uresničevanju *Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih* (v nadaljevanju ReNPIO). Pri obravnavi predloga LPIO za leto 2007 na naslednji seji pričakujejo tudi pregled porabe sredstev v preteklem letu, da bo možna vsaj minimalna primerjava in razprava. Predloženi kazalniki so sicer pravi, treba pa jih je kvantificirati, kar je pričakovati tudi od poročila o uresničevanju izvajanja ReNPIO v prvih dveh letih, ki naj bi ga obravnavali sredi leta.

Člani Strokovnega sveta so ugotavljali, da je LPIO preveč odvisen od dejavnikov, na katere se ne da vplivati. Menili so, da je treba tudi v finančnem pogledu na nacionalni ravni zagotoviti večjo stabilnost izvajanja ReNPIO.

Strategija vseživljenjskosti učenja v Sloveniji

Uvodoma je gradivo predstavil *dr. Zoran Jelenc*, vodja delovne skupine, imenovane za pripravo *Strategije vseživljenjskosti učenja v Sloveniji*.

Po razpravi je Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih podprl predloženo besedilo osnutka Strategije. Člani so poudarili, da je ta dokument nujno potreben za celovit nadaljnji razvoj vzgoje in izobraževanja v Sloveniji ter za razvoj družbe, ki temelji na znanju. Poudarili so tudi, da je treba Strategijo hitro udejanjiti, pri tem pa posebno pozornost nameniti nacionalnim prednostim, da ne bi vsebina dokumenta ostala le mrtve črke na papirju. Ob tem pa so še predlagali, da:

- *Strategijo vseživljenjskosti učenja v Sloveniji* sprejme Vlada RS, saj dokument podpira in dopolnjuje *Strategijo razvoja Slovenije* in zadeva vse vladne resorje, ne le MŠŠ;
- je potrebno v razpravo vključiti tudi socialne partnerje, zato naj Strategijo obravnava tudi Ekonomsko socialni svet;
- se čim prej sprejme operativni načrt za udejanjanje Strategije;
- se v prihodnosti nameni posebno pozornost izdelavi ustrezne terminologije za celotno področje vseživljenjskega učenja. Do tedaj naj termine, ki so jih v besedilu uporabili avtorji, uporabljajo v zvezi s Strategijo.

Irena Komac (irena.komac@gov.si),
Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih

MEDNARODNO SODELOVANJE

Komunike Evropske komisije *Učenje odraslih: za učenje ni nikoli prepozno*

Regijski posvet na Brdu – korak na poti k Akcijskemu načrtu EU za učenje odraslih

Z vsebino Komunikaja Evropske komisije *Učenje odraslih: za učenje ni nikoli prepozno* je že lani bralce novembrske izdaje *Novičk* seznanila dr. Vida A. Mohorčič Špolar, raziskovalka na ACS, obenem pa članica ožje skupine ekspertov, ki kot kritična javnost Komisiji pomaga pri pripravi *Akcijskega načrta za učenje odraslih*. Vzporedno z delom te skupine je od februarja pa do začetka aprila v državah članicah EU potekala javna razprava o sporočilih Komunikaja, in sicer za severnoevropske države na Finskem, za osrednje-evropske v Nemčiji, za vzhodnoevropske v Sloveniji, za južnoevropske pa na Portugalskem. Tako je Ministrstvo za šolstvo in šport (MŠŠ) v sodelovanju z Andragoškim centrom Slovenije 26. in 27. marca na Brdu pri Kranju gostilo blizu 30 udeležencev. Poleg predstavnic Komisije, *Marijke Dashorst* in *Monike Kepe*, ter predstavnice zunanjega izvajalca - GHK Consulting, *Helen Keough*, so se regijskega posveta udeležili predstavniki Avstrije, Bolgarije, Češke, Madžarske, Poljske, Romunije in Slovenije. Tričlanske delegacije so na priporočilo Komisije sestavljali predstavniki resorja, zadolženega za izobraževanje odraslih, socialnih partnerjev in nevladnih organizacij; imenovala so jih ministrstva, pristojna za izobraževanje odraslih.

Po spodbudnem pozdravnem nagovoru generalnega direktorja Direktorata za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih pri MŠŠ, *Janeza Mežana*, je bil prvi dan posveta namenjen živahni razpravi v plenumu in delovnih skupinah o petih ključnih sporočilih Komunikaja:

- odpravljanje ovir za udeležbo v učenju odraslih,
- zagotavljanje kakovosti v učenju odraslih,
- priznavanje in potrjevanje učnih dosežkov,
- vlaganje v starajoče se prebivalstvo in migrante,
- kazalniki in ciljne vrednosti v učenju odraslih.

Pozornost je bila namenjena tudi informiranju in svetovanju odraslim – temi, ki so ji v dotodanjih javnih razpravah prav tako pripisali ključni pomen. Izhodiščno besedilo Komunikaja, obogateno z rezultati predhodnih razprav, smo udeleženci presojali z vidika, kaj lahko Evropska komisija na tem področju stori ali vsaj podpre, zato da bo učenje odraslih na nacionalni in lokalni ravni kar se da optimalno izpeljevalo svoje pomembno

poslanstvo. Delegacije smo izpostavile po eni strani naše dosežke, po drugi pa področja, na katerih bi želeli prisluhniti izkušnjam drugih. Raznolikost pogledov - posledica kulturnih, družbenih in ekonomskih razlik med zastopanimi državami ter različnih strokovnih ozadij članov posameznih delegacij - je omogočala osvetlitev ključnih sporočil iz mnogoterih zornih kotov, kar je oplemenitilo ne le besedilo Akcijskega načrta, temveč tudi razumevanje slehernega udeleženca.

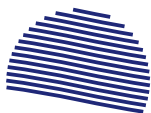
Drugi dan posveta je bil namenjen predstavitvi primerov dobre prakse države gostiteljice. Udeležence so navdušili: Nacionalni program za izobraževanje odraslih (predstavil ga je g. *Elido Bandelj*, vodja sektorja za izobraževanje odraslih pri MŠŠ), vloga in dosežki Andragoškega centra Slovenije kot krovne ustanove za razvoj izobraževanja odraslih (*dr. Slavica Černoša*, v. d. direktorice ACS), projekt Projektno učenje za mlade - PUM (*Natalija Žalec*, ACS), vloga študijskih krožkov v sindikatih (*Metka Roksandič*, Zveza svobodnih sindikatov Slovenije) ter Univerza za tretje življenjsko obdobje (*dr. Dušana Findeisen*, Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje). Vtise udeležencev morda najbolje povzame izraz navdušenja *Helen Keogh* nad strokovno in osebno predanostjo, ki sta veli iz prav vseh predstavitev, ter zavezanostjo razvoju učenja odraslih na vseh ravneh. Posnemanja vredna se ji zdi krovna vloga ACS, ki se ob stabilni podpori države ukvarja z vsemi fazami raziskovalno-razvojnega dela - od raziskave potreb, prek snovanja modelov in vpeljevanja v prakso do evalvacije učinkov in vnovičnega kroga na višji ravni. Česa podobnega bi si želela tudi v svoji matični državi, na Irskem, kjer so ta prizadevanja razdrobljena in manjka sinergije. Z vidika politike izobraževanja pa seveda niso izostali izrazi navdušenja nad Nacionalnim programom za izobraževanje odraslih. Zlasti predstavnica Komisije, *Marijke Dashorst*, ga je prepoznala kot odličen primer strokovno podprtega reguliranja vseh razsežnosti izobraževanja odraslih, ki bi ga bilo smiselno posnemati tudi v drugih državah članicah EU.

Regijski posvet na Brdu je nedvomno uspel, o tem je tekla beseda tudi na sestanku ekspertne skupine, dan zatem v Bruslju. Nekaj dni kasneje so dopolnjeno besedilo že obravnavali na Portugalskem, sicer pa v okvir dogodkov, povezanih s pripravo Akcijskega načrta, sodita tudi neformalni sestanek ministrov s področja izobraževanja, izpeljan marca v Heidelbergu, ter sestanek generalnih direktorjev za poklicno izobraževanje in usposabljanje, ki bo maja v Hamburgu. Po zadnjem, junijskem sestanku ekspertne skupine bodo o predlaganem besedilu Akcijskega načrta razpravljale še službe Evropske komisije, njegovo končno različico pa gre pričakovati proti koncu leta. Iz vrst Komisije so že izrazili željo, da bi Akcijski načrt uradno objavili v času slovenskega predsedovanja, in sicer na skupnem strokovno-političnem dogodku, organiziranem v Sloveniji.

Za vse, ki delujemo na področju izobraževanja odraslih, tako Komunike kot posledični Akcijski načrt pomenita priznanje in priložnost obenem - **priznanje** za vsa naša dosedanja prizadevanja za to, da je izobraževanje/učenje odraslih postalo pomembna strokovna in politična tema, njegova praksa pa prepoznana kot nepogrešljiva gonilna sila sodobne

družbe znanja, **priložnost** pa zato, ker je s tem v okviru strategije vseživljenjskega učenja izobraževanje odraslih stopilo enakovredno ob bok šolskemu izobraževanju otrok in mladine, poklicnemu izobraževanju in usposabljanju ter visokošolskemu izobraževanju¹. To izhodišče je vsekakor treba imeti v mislih pri snovanju in udeležanju nacionalnega operativnega načrta vseživljenjskega učenja v Sloveniji, ne bo pa tudi odveč na temeljih Akcijskega načrta EU za učenje odraslih oblikovati njegovo slovensko različico, še bolj prikrojeno našim razmeram in izzivom.

mag. Zvonka Pangerc Pahernik (zvonka.pangerc@acs.si), ACS

Novе metode in orodja za vrednotenje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja

Pilotski del projekta *Delo kot vir znanja*

Projekt *Delo kot vir znanja* (*Value of Work - VOW*) je že v drugi polovici delovanja; dveletni projekt se bo zaključil septembra 2007.² Namen projekta je razviti nove metode in orodja vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja ljudi z malo formalne izobrazbe in veliko delovnimi izkušnjami. Trije partnerji (Islandija, Ciper, Danska) izvajajo pilotski del raziskave na področju bančništva, medtem ko se Slovenija in Švedska posvečata prenosu izkušenj vrednotenja iz bank na druge sektorje, in sicer na področje socialne oskrbe v Sloveniji in na administracijo nevladnih organizacij na Švedskem.

Od 29. marca do 1. aprila letos je bilo **peto srečanje partnerjev** na Cipru, na katerem smo poročali o pilotskem delu projekta. **Ciprski partner** je s predstavniki Hellenic Bank izbral petnajst bančnih uslužbencev, ki delajo pri okencih. Med metodami za vrednotenje, ki so jih uporabili vsi partnerji, je bila osebna mapa učnih dosežkov (portfolio). Pravzaprav portfolio predstavlja osrednji del vrednotenja v vseh sodelujočih državah. Na Cipru so kot del osebne mape učnih dosežkov uporabili življenjepis Europass, podatke iz baze bančnega oddelka za razvoj kadrov ter samo-ocenjevanje brez dialoga z nadrejenimi. Bančni uslužbenci so morali narediti še dve študiji primerov, eno na področju posojil in varčevanja in eno na področju investicij.

¹ Glej študijo Evropske zveze za izobraževanje odraslih (EAEA) *Adult learning trends and issues in Europe* (<http://www.eaea.org/doc/eaea/AETIstudyfinal.doc>), ki je postavila strokovne temelje za obravnavani Komuniké.

² Zaključno mednarodno konferenco bo organiziral ACS skupaj s prijaviteljem projekta, islandskim Centrom za izobraževanje in usposabljanje. Drugi partnerji so: danski Inštitut za usposabljanje učiteljev v poklicnem izobraževanju, švedski Center za validacijo, Sinteza – Center za raziskovanje in izobraževanje s Cipra ter Nacionalni inštitut za nadaljevalno izobraževanje odraslih iz Velike Britanije.

Na Danskem so imeli veliko težav pri iskanju banke, ki bi bila pripravljena vrednotiti neformalno in priložnostno pridobljeno znanje svojih uslužbencev. Po daljšem iskanju je na sodelovanje pristala Middelfart Sparekasse, ki je manjša regionalna banka. Zanimivost tovrstnih bank je, da dajo ves svoj dobiček lokalni skupnosti. Sodelovalo je sedem bančnih uslužbencev, ki so pomočniki svetovalcem za investicije, večina jih ima pri svojem delu stik s strankami. Za vrednotenje posameznika so porabili 10 ur. Metode, ki so jih uporabili, so: samo-ocenjevanje, ocenjevanje z nadrejenim, osebna mapa učnih dosežkov (z življenjepisom in opisom delovnih opravil) ter intervju.

Na Islandiji so sodelovali z neodvisnim ocenjevalcem, ki je imel veliko izkušenj z bančnimi uslužbenci. Proces vrednotenja je trajal 12 ur, ob tem pa so porabili še čas za iskanje dokazil za osebno mapo učnih dosežkov. Osnova vrednotenju so bili *Skupni evropski principi vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja*. Pri sestavljanju osebne mape učnih dosežkov so uporabili divergenten način: opisali so formalno, neformalno in priložnostno pridobljena znanja in zbrali vsa dokazila. Naslednja stopnja je bila konvergentna: bančni uslužbenci so opravili samo-ocenjevanje, ki mu je sledil še intervju z ocenjevalcem in svetovalcem ter dve študiji primerov.

Na Švedskem so vrednotili neformalno in priložnostno pridobljena znanja sedmih administrativnih delavcev v nevladni organizaciji, ki so zaključili poklicno ali srednješolsko izobraževanje. Posebno pozornost so posvetili osebni mapi učnih dosežkov. Svetovanje za zbiranje dokazil je trajalo kar 17 ur. Kandidati so pisali življenjepis in opis delovnih nalog v skupini, tako da so lahko za nasvet prosili svetovalca. Opravili so tudi samo-ocenjevanje, pred njimi pa so še intervju, študije primerov ter opazovanje na delovnem mestu. Na Švedskem sicer proces zbiranja portfolia za nezaposlene traja tri tedne (po osem ur dnevno).

V Sloveniji smo vrednotili neformalno in priložnostno pridobljena znanja petnajstih socialnih oskrbovalk in oskrbovalcev. Vsi so imeli vsaj dve leti in pol delovnih izkušenj na tem delovnem mestu, večina celo več kot pet. Ker pri nas tovrstno vrednotenje teče že od leta 2000, smo upoštevali naš Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, v proces vrednotenja pa smo uvajali nekatere nove metode, ki v praksi še niso bile preizkušene, npr.: opazovanje na delovnem mestu, ki so ga izvajali nadrejeni v vlogi so-ocenjevalcev. Dokazilo o opazovanih kompetencah je predstavljalo del osebne mape učnih dosežkov. Nadrejeni so bili prijetno presenečeni nad številom pristnih stikov, ki jih imajo socialni oskrbovalci s svojimi uporabniki. Tega pred uporabo metode opazovanja na delovnem mestu niso opazili v takšni meri. Osebni mapi učnih dosežkov smo namenili več časa, kot je bilo značilno za dosedanja prakso (prej zgolj 4 ure in dodaten čas, ki ga porabi kandidat, da doma zbere dokazila). Kot novo metodo smo uvedli samo-ocenjevanje, ki ga je opravil kandidat sam ali pa v sodelovanju z nadrejenim. Vsem so nadrejeni razložili navodila za samo-ocenjevanje. Kot del osebne mape učnih dosežkov smo uvedli voden življenjepis, za kar so kandidati dobili posebna navodila od svetovalcev. Proces zbiranja

dokazil za osebno mapo učnih dosežkov je trajal en mesec. Ugotovili smo, da bi lahko bil ta proces še daljši. Dve tretjini procesa vrednotenja sta zaključeni, v aprilu bo sledilo še neposredno preverjanje: intervjuji in evalvacija.

Značilnost vseh pilotnih raziskav sodelujočih držav je bila, da so kandidati zelo motivirani za zbiranje portfoliov. Pri samo-ocenjevanju so kandidate nadrejeni ocenili bolje kot so se sami (to je bilo značilno tudi za Slovenijo), zato lahko zaključimo, da se je metoda samo-ocenjevanja v sodelovanju z nadrejenim pokazala za učinkovito. Pilotski deli projekta v posameznih državah bodo zaključeni do konca aprila.

Na srečanju partnerjev na Cipru smo dopolnili priročnik standardov, ki je bil napisan že oktobra 2006, ter priročnik metod in orodij, ki je bil predstavljen septembra istega leta v Kopenhagnu. Ciprski partner je predstavil tudi iztočnice za navodila delodajalcem, sindikatom in svetovalcem za proces vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja.

dr. Natalija Vrečer (natalija.vrecer@acs.si), ACS

KOTIČEK JE VAŠ

Univerza za tretje življenjsko obdobje

Helsinki v Ljubljani

Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje (v nadaljevanju Slovenska univerza) je marca študijsko obiskala skupina vodij Mestnega centra za izobraževanje odraslih Helsinki.

Zanimalo jih je, kako smo v Sloveniji uredili področje izobraževanja starejših in kakšna je vloga Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje na tem področju. Ker je Slovenska univerza zrasla na temeljih vzajemnega učenja, izmenjave znanja in kulture, skupne gradnje novega znanja, smo finske kolege tudi sami zaposlili za predstavitve njihove organizacije in izobraževanja odraslih in starejših pri njih.

Predstavitve mreže slovenskih univerz je zajela: začetke in prelomne trenutke, ko se je Slovenska univerza prilagajala družbenim in drugim spremembam; poslanstvo in strukturo Univerze; raziskovanje; razvoj informacijskega centra ter področja izobraževanja; predstavitve izobraževalnih programov ter dejavnosti na Slovenski univerzi tako za starejše kot za mentorje. Veliko zanimanja je bilo tudi za številčne in statistične podatke. Sledilo je večno vprašanje o virih financiranja, o izobrazbeni strukturi in številu zaposlenih, pa tudi o vlogi prostovoljstva za uspešno delo Slovenske univerze. Poseben poudarek smo dali vplivu našega izobraževanja na starejše odrasle in na skupnost.

Zanimiv se je zdel podatek, da smo leta 1984 začeli z eksperimentalnim programom, izobraževanjem ene same skupine šestih starejših, in da je danes zgolj v Ljubljani takšnih študijskih skupin 250. Nekatere med njimi so tudi zelo velike in tedaj pač ne delujejo po vseh načelih študijskega krožka. Ostajajo pa soodgovornost slušateljev za delovanje skupine, „izdelki“ in nasledki izobraževanja in učenja, dogodki in nove stalne dejavnosti za lokalno skupnost. Čudilo jih je tudi to, da lahko v civilni družbi z malo državne pomoči razvijemo veliko mrežo, ki se razpreda po državi. Njihova organizacija namreč deluje bolj znotraj mestnega oboda Helsinkov. Prav tako so gosti pozorno prisluhnili podatku, da imamo zgolj v Ljubljani 4.000 študentov, ki se izobražujejo celo leto, da pogodbeno v Ljubljani zaposlujemo 100 mentorjev, med njimi so mnogi tudi starejši. Številke so se jim zdele primerjalno gledano izjemno visoke. Njihova organi-

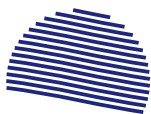
zacija ima namreč 28.000 študentov in ni namenjena samo izobraževanju starejših, temveč izobraževanju vseh odraslih (njihovi udeleženci so stari od 16 pa vse do 95 let) - od tistih, ki so izpadli iz rednega šolskega sistema, do migrantov, ki jih imajo na Finskem veliko. Ugotovili smo, da sta si njihova ustanova in Slovenska univerza v svoji človekoljubni naravnosti podobni, nista pa si podobni v metodah in oblikah dela. Tečajev pri nas namreč ne poznamo, ker ti največkrat ne dovoljujejo razvoja primarne socialne skupine, skupnosti, ki presega izobraževalni namen (toplih vezi med slušatelji in mentorjem). Tečaji trajajo kratek čas, medtem, ko slušatelji Univerze prihajajo k nam od oktobra do junija, en- do trikrat na teden. Na ta način jim skušamo nadomestiti izgubo strukture časa, ki se je prej, pred upokojitvijo, strukturiral okrog plačanega dela, pri čemer se zavedamo, da je potreba po strukturi temeljna človekova potreba.

Mnogo odzivov je sprožila predstavitev filma *The story of the Slovenian Third Age University*. S pomočjo te so finski kolegi dobili boljšo predstavo o poteku izobraževanja v obliki študijskih krožkov in drugih izobraževalnih oblik, ki temeljijo na vzajemnem učenju, pa tudi o tem, da je Slovenska univerza - takšna, kot je danes - plod dolgotrajnega dela in raziskovanja; vse je raslo skupaj z njo. Na tej poti je bilo veliko uspehov, pa tudi porazov in razočaranj, iz katerih smo se marsičesa naučili.

Med predstavitvijo so nam zastavili veliko vprašanj. Največ se jih je nanašalo na obliko financiranja, pri čemer se niso mogli dovolj načuditi, da je delež državne podpore tako nizek. Pri njih, da je drugače, so dejali. Lokalna skupnost prispeva 58 % vseh sredstev za njihovo delovanje, 13 % dobijo od vpisnin, 18 % od države. Še več, bili so presenečeni, da lahko nevladna organizacija raziskuje, razvija programe za toliko raznolikih potreb po izobraževanju starejših ter ustvarja socialni kapital: starejši se med seboj povežejo, širijo socialno mrežo, kjer se lahko osebno razvijajo, se pripravljajo za prostovoljstvo ali drugo poklicno pot.

Njihovo pozornost sta posebej pritegnila naša nova izobraževalna programa, in sicer *Pripovedništvo kot pot v prostovoljstvo in Kulturni mediatorji*, ki prispevata k razvoju lokalne skupnosti. Programa, kjer hkrati izobražujemo starejše in tudi partnerske ustanove, ki sprejmejo starejše prostovoljce. Model, ki ga razvijamo ob raziskovanju inducirane prakse, je hkrati postal tudi predmet raziskovanja ameriške Univerze Maryland v ZDA (University of Maryland Centre on Aging).

Alenka Hebar (alenka.hebar@quest.arnes.si),
Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Zmagovalci – 20 let Univerze za III. življenjsko obdobje Velenje

20 let - 58 krožkov - 800 udeležencev - rastemo

Leta 1986 so se na široko odprla vrata Univerze za III. življenjsko obdobje Velenje (v nadaljevanju Univerza). Vstopili smo. Naredili prve korake. Postajali smo vse bolj sigurni in pred nami se je odpiral svet. Ustvarjamo, se učimo, nadgrajujemo, prenašamo izkušnje drug na drugega. Trdna želja po 'vedeti in znati več' rojeva sadove.

20 let pomeni, da smo prebrodili mladostna leta in prešli v zrelo obdobje ustvarjanja. Smo druga najstarejša tovrstna univerza v Sloveniji. Torej smo preizkušeni v učinkovitosti in sodelovanju, predvsem pa smo preizkušeni v prenosu in pridobivanju znanja, saj smo naše dolgoletno delo, ki je preverjeno v praksi, znali preusmeriti v tretje življenjsko obdobje.

Modrost in znanje starejših prenašamo v širše okolje, predvsem pa na mlajše generacije, kar nas zagotovo kulturno povezuje in zbližuje. Kljub hitrim spremembam v življenju, znamo biti srčni, prijazni, humani, torej **zmagovalci**.

Da smo **zmagovalci**, dokazuje naš program, dokazujejo naša dela, izdelki in uspehi, potrjeni skozi obdobja na mnogih razstavah, etnoloških prireditvah, pri ohranjanju kulturne in naravne dediščine, na predstavitev doma in v tujini, humanitarnih akcijah ter v številnih raziskovalnih publikacijah in leposlovnih knjigah naših članov.

Z dejavnostjo in prisotnostjo dokazujemo, da življenje teče z nami. Z organizacijo dogodkov ga soustvarjamo tudi v širši družbeni skupnosti. Največja vrednota Univerze je zagotovo ambiciozen, ustvarjalen, inovativen, prilagodljiv in odločen kolektiv, kjer s skupinskim delom razvijamo kulturo napredka, učinkovitost in uspešnost. Vedno znova iščemo nove možnosti za uvajanje novih znanj in andragoških pristopov ter jih prenašamo v prakso.

V obsežni brošuri, izdani ob visokem jubileju, smo predstavili dejavnosti univerze, ki jih združujemo v naslednja področja: upodablajoča umetnost, ročne spretnosti, jezikovno-literarno področje, računalništvo, varovanje kulturne in naravne dediščine, glasbeno področje, hortikultura in kulinarika ter skrb za zdravje.

Člani kiparskega in likovnih krožkov se izobražujejo v likovnih tehnikah in večkrat svoje umetniške stvaritve postavijo na ogled na številnih razstavah. Pri umetnostno

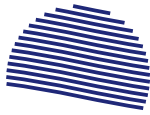
zgodovinskem krožku spoznajo člani že uveljavljene umetniške avtorje in njihova dela tako doma kot v tujini. Pri nastajanju ročnih del se izpod rok rojevajo prekrasne slovenske ljudske vezenine in klekljani prtiči. Nitke se prepletajo, tako kot se prepletajo naše vezi. V današnjem času je močno izražena potreba po znanju vsaj enega tujega jezika. Na Univerzi za III. življenjsko obdobje Velenje teče izobraževanje angleškega, nemškega in italijanskega jezika na različnih stopnjah zahtevnosti. Poznavanje rokovanja z računalnikom ni več samo potreba, temveč postaja nuja tudi za starejše generacije. Naši mentorji računalništva udeležencem prijazno približajo uporabo računalniških programov in interneta ter jih seznanjajo z novostmi na tem področju. Člani plesnega krožka gotovo niso v zadregi glede izbire ustreznih plesnih korakov - tako standardnih kot latinsko ameriških plesov. Pri glasbenih krožkih se učijo glasbene teorije in nato igranja na citre ali električne klaviature. V krožku *Skrb za zdravje* spoznajo člani delovanje človeškega telesa, bolezni in tegobe ter načine, kako jih čim bolj kakovostno premagati ali premostiti. Za zdravje skrbijo tudi udeleženci vadbe fizioterapevtskih vaj v krožkih ohranjanje gibčnosti. Tisti, ki želijo vaditi vaje, ki imajo korenine na vzhodu, so člani krožkov *Gi gong*. Veliko število članov je v pohodniškem in planinskem krožku. Letošnja novost je nordijska hoja. Kako obrezati sadno drevo in pridelati kvalitetne plodove, se učijo v sadjarskem krožku. V krožku *Kuhano s srcem* in *Beremo z Manco Košir* zbirajo stare recepte in za dušo tudi kaj preberejo.

Prav gotovo je za širino in kakovost izobraževanja na Univerzi za III. življenjsko obdobje Velenje zaslužna *Erika Veršec*, ki je bila predsednica društva deset let. Za svoje delo je na prireditvi *Zmagovalci* (5. april 2007) prejela plaketo župana Mestne občine Velenja, *Srečka Meha*. Čestitamo!

Naša vizija je začeto delo nadaljevati in osvetliti naše kulturno in humano delo. Javnosti bomo tudi v bodoče predstavljali stare ljudske običaje in posebnosti ter delo ljudi, ki so del naše zgodovine. Posebna naloga v prihodnosti je odpreti se v svet, se z njim povezati strokovno, izkustveno in finančno, omogočati starejšim vseživljenjsko izobraževanje ter dejavno vključenost v socialno okolje.

Na koncu še misel enega izmed naših mentorjev. *Igor Bahor* je dejal: »*Neverjetna energija in zagon starejših sta najbolj svetel zgled mlajšim generacijam, da osmislijo svoje življenje z delom in ustvarjanjem.*«

Marija Vrtačnik (info@uni-tri-velenje-drustvo.si),
Univerza za III. življenjsko obdobje Velenje

Na poti do znanja

'Team building' kot način učenja

'Team building' programi so v Sloveniji postali popularni šele v zadnjih nekaj letih, v tujini pa so ustaljena praksa učenja že več kot petdeset let. Slovenska podjetja in organizacije jih razumejo in uporabljajo predvsem kot zabaven, neformalen način druženja zaposlenih v organizaciji, ob tem pa potencial 'team building' programov, kot enega izmed najbolj učinkovitih načinov učenja, ostaja v veliki meri neizkoriščen.

Osnovni namen 'team building' programov je pomagati:

- novo formiranim timom pri oblikovanju temeljnih pravil in procesov delovanja;
- obstoječim timom pri oceni kakovosti in učinkovitosti ustaljenih načinov dela in medsebojnih odnosov ter vpeljevanju ustreznih sprememb za izboljšanje le-teh.

'Team building' programi se večinoma izvajajo na prostem, v naravnem okolju, s pomočjo izkustvenih metod učenja. Gledano s širšega vidika, je oblikovanje tima pravzaprav le eden izmed ciljev učenja na prostem (ang. *'outdoor learning'*). Temelji na teoriji izkustvenega učenja, ki v središče učnega procesa postavlja posameznika in njegovo osebno izkušnjo. Za ilustracijo si lahko pomagamo s staro modrostjo, ki gre nekako takole: »Daj človeku ribo in nasitil ga boš za en dan. Nauči ga loviti ribe in sit bo vse življenje.« Če želimo doseči dejansko spremembo vedenja in dolgoročneje učinke, mora posameznik usvojiti veščino, ne le znanja. To je ena bistvenih razlik med tradicionalnim izobraževanjem 'v predavalnici' in učenjem na prostem. Slednje posamezniku omogoča, da novo pridobljeno znanje preizkusi v praksi in takoj dobi povratno informacijo, ali in zakaj sta njegovo delovanje in vedenje učinkovita, oziroma, kako ju lahko ustrezno izboljša.

Trajanje, vsebina in izbira metod pri izobraževanju na prostem so odvisni od ciljev, ki jih želimo doseči. Tem se prilagaja intenzivnost formalnega vodenja in poglobljenost refleksije. Velikokrat progami potekajo v kombinaciji s predstavitvijo krajše teorije, ki jo udeleženci takoj nato preizkusijo v konkretnih situacijah.

Nespametno bi bilo trditi, da je učenje na prostem rešitev za prav vse potrebe po izobraževanju zaposlenih. Nedvomno pa je zelo učinkovito diagnostično orodje pri ugotavljanju resničnih izobraževalnih potreb in nadvse uporabno orodje za razvijanje veščin, ključnih za učinkovito timsko delo.

Glede na vsebino, so programi usmerjeni v razvijanje osebnih in medosebnih veščin, vodenje in menedžment, oblikovanje tima, premoščanje medkulturnih razlik, spremin-

janje ali utrjevanje organizacijske kulture in razvoj 'učee se organizacije'. Naštete so le nekatere izmed vsebinskih možnosti, ki jih izobraževanje na prostem kot oblika učenja omogoča. Ključni element, ki jo razlikuje od drugih, bolj konvencionalnih oblik učenja (npr. predavanja, seminarji ipd.) je, da poteka v naravnem okolju, kar ima svoje prednosti.

Posamezniki in timi lahko skozi skrbno načrtovane naloge preizkušajo različne strategije in načine vedenja ter hkrati občutijo takojšnje posledice. Vodena refleksija spodbuja tehten premislek o primernosti le-teh, ponovno načrtovanje in preizkušanje pa vodita v spremembe, kar je pravzaprav bistvo učenja na prostem.

Ključna prednost izobraževanja, ki poteka v naravnem okolju je višja stopnja udeležnosti, sodelovanja in navdušenosti med udeleženci. Učenje poteka hitreje in dosega globlje učinke, kar pomeni, da bodo spremembe vedenja, strategij in nove rešitve relevantne in prenosljive v delovno okolje.

Z ustreznim pristopom in načrtnim spodbujanjem interakcije dosežemo več povezovanja in bolj odprto komunikacijo, kar v delovnem okolju zaradi naglice in preobremenjenosti največkrat ni mogoče. Pomembno vlogo ima pri tem trener, saj z oblikovanjem primerne vzdušja in učnega okolja spodbuja občutek varnosti in enakovrednosti med udeleženci.

Rezultat zgoraj naštetih dejavnikov je višja stopnja motivacije udeležencev programa, kar je odlična podlaga za vpeljevanje in uresničevanje načrtovanih oziroma želenih sprememb v delovno okolje. Sodelovanje in takojšnja povratna informacija omogočata realnejšo samooceno o obvladovanju določene veščine.

Bistvo izobraževanja na prostem je torej spodbujanje sprememb, ki vodijo v večjo osebno in timsko učinkovitost, kar delo dviguje na višjo kakovostno raven in nenazadnje vpliva na uspešnost celotne organizacije. Seveda sam program ne zadošča. Pomembna je naklonjenost učenju in spremembam na vseh ravneh organizacije ter načrtno spodbujanje in vpeljevanje doseženih sprememb v delovno okolje.

Barbara Babnik in Jošt Teran (info@edupool.si),
zunanja sodelavca Edupoola

PRIPRAVLJAMO

Predstavitev magistrske naloge

Vabilo na petkovo izobraževalno srečanje

Vabimo vas na predstavitev magistrske naloge *Nikolaje Munih* z naslovom *Vodenje šol in supervizija*, ki bo v **petek, 18. maja 2007**, ob 9. uri v sejni sobi Andragoškega centra Slovenije, Šmartinska 134 a.

V magistrski nalogi se je avtorica ukvarjala z vodenjem šol in supervizijo iz drugega, v našem prostoru še nepoznanega vidika, *in sicer z ravnateljstvo vlogi v šoli skozi vidik supervizije*. Glavni namen naloge je bil raziskati prisotnost supervizije v vodenju osnovnih šol v naši državi in nakazati možnosti uporabe supervizije pri vodstvenem delu. Pri tem sta izpostavljeni dve možni vlogi ravnateljev :

- ravnatelj kot supervizor strokovnega zbora, ki ga vodi, in
- ravnatelj kot superviziranec skozi prizmo njegovega lastnega dela.

Prek teh dveh vlog avtorica uvaja in uporablja nova termina in v kontekstu vlog govori o supervizijskem vodenju in o superviziji vodenja. Avtorica ugotavlja, katera vloga je v našem prostoru trenutno sprejemljivejša, tako za ravnatelje, kot tudi za strokovne delavce.

Uvodoma je izpostavljena specifičnost pedagoškega dela na splošno. Večina profesionalnih situacij v pedagoških poklicih je kompleksnih, enkratnih in težko predvidljivih. Pomembno je, da je ravnanje zaposlenih učinkovito, strokovno, moralno-etično in koristno vsem udeleženiim. Rezultati delovanja so pri tem v mnogočem odvisni od odzivov (in vplivov) okolja, kar povečuje stresnost pedagoškega in vodstvenega dela v šolah.

V prvem delu naloge avtorica terminološko opredeli menedžment in menedžerja ter vodenje in vodjo in ugotavlja, koliko sta vlogi prisotni v ravnateljstvu. Obenem podrobneje predstavi transformacijsko vodenje, ki med znanimi vodstvenimi stili najmočneje temelji na visoki ravni zaupanja med nadrejenimi in podrejenimi, podpira prepletanje osebnega in profesionalnega razvoja vseh in temelji na zaupanju v možnosti medsebojnega sodelovanja ter v doseganje skupnih ciljev. V nadaljevanju so osvetljene naloge ravnateljev slovenskih šol skozi vidik šolske zakonodaje. Ravnatelji so najvišja avtoriteta oziroma ključni menedžerji šole. S svojim delom so v tesnem sodelovanju z vsemi člani izobraževalnega zavoda sočasno oblikovalci in izvajalci zastavljenega programa šole. Glede na položaj, interaktivnost in sočasnost različnih vlog, ki se tesno

navezujejo na ravnateljstvo, je nedvoumno, da mora ravnatelj pri svojem delu presegati lasten položaj profesionalca (učitelja) svojega strokovnega področja in ga nadgrajevati s širšim področjem, t.j. z vodenjem ljudi in šole kot organizacije. Združevanje vseh teh vlog v eni osebi je zelo stresno, naporno in kaj lahko vodi v poklicno in osebno izgorelost.

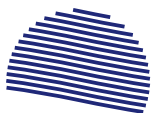
Drugi del naloge se nanaša na predstavitev razvoja supervizije v svetu in pri nas in prinaša poglobljeno teoretsko predstavitev funkcij, modelov, načel, delovnih izhodišč in oblik procesa samega. Globalni cilj supervizije je izboljševati in spodbujati profesionalno in osebno rast udeležencev procesa in s tem posredno krepiti organizacijo kot celoto. Ne glede na to, da izhajamo iz profesionalne situacije, sam proces posega in se globoko dotika tudi osebnosti posameznega udeleženca. Prav zato so supervizorji lahko le strokovno usposobljeni ljudje. Avtorica sicer ugotavlja, da je pod terminom supervizija mogoče razumeti različne modele in oblike te procesne dejavnosti in da je prav pri nas v šolah najpogosteje okvirno uporabljen razvojno-edukativni model supervizije.

V tretjem – raziskovalnem delu naloge so soočena mnenja, izkušnje in pogledi na supervizijo s strani ravnateljev, strokovnih delavcev šolskih svetovalnih služb z lastno izkušnjo supervizije z mnenjem in pogledom supervizorke. Študija primera kaže na možnosti uporabe supervizije v vodenju šol, razkriva pomisleke strokovnega kadra in pritrjuje postavljeni hipotezi, da so supervizirani ravnatelji pomembno izboljšali vodenje šol.

Pridružite se nam torej 18. maja ob 9. uri v sejni sobi Andragoškega centra Slovenije, Šmartinska 134 a, v Ljubljani. Srečanje bo trajalo dobro uro. Vodila ga bo mag. *Nikolaja Munih*.

Prosimo vas, da udeležbo potrdite vsaj en dan pred srečanjem Zdenki Birman Forjanič (tel. 01 5842 571, lahko tudi po faksu 01 5842 550).

Zdenka Birman Forjanič (zdenka.birman.forjanic@acs.si), ACS

Vabimo na delavnico

Učne metode in tehnike v izobraževanju odraslih

Izvajalce Programa 10.000+, učitelje, organizatorje izobraževanja in svetovalce iz različnih izobraževalnih organizacij, svetovalce v lokalnih informativno-svetovalnih središčih, mentorje PUM-a ter vse, ki se ukvarjate z izobraževanjem odraslih, vabimo na

dvodnevno delavnico ***Učne metode in tehnike v izobraževanju odraslih***. Izobraževanje bo **28. in 29. maja 2007** od 9. do 16. ure v prostorih Andragoškega centra Slovenije. V program se lahko vključite vsi, ki imate visokošolsko izobrazbo ter izkušnje pri delu z odraslimi in v svetovanju odraslim v izobraževanju.

Naučili se boste različnih metod, pristopov in tehnik za delo z odraslimi in ozavestili metode, ki jih že uspešno uporabljate pri svojem delu. Spoznali boste kriterije in dejavnike, ki vplivajo na izbor učnih metod, tehnik in pristopov. Metode, ki jih še niste uporabili v svoji praksi, boste tudi praktično preizkusili in z ustrežno povratno informacijo utrdili ali nadgradili svoje znanje. Predvsem praktično delo vam bo zagotovilo več možnosti izbire za učinkovitejše delo z odraslimi.

Z vami bo *Ema Perme*, univ. dipl. pedagoginja in profesorica sociologije, zunanja sodelavka Andragoškega centra Slovenije. Sodelovala je pri razvoju in uvajanju borze znanja in organiziranega samostojnega učenja v prakso; je avtorica programa in priročnika za izvajanje programa *Odrasli se učimo drugače*, razvojna sodelavka ACS za področje neformalnih oblik učenja, sodeluje pa tudi v različnih domačih in mednarodnih projektih. Že več kot desetletje izvaja različne motivacijske in učne delavnice za andragoške delavce s področja uporabe učinkovitih pristopov v izobraževanju odraslih in aktivnih metod dela. Ima certifikat Sheffield Collega iz Velike Britanije za razvoj in izvajanje programa usposabljanja mentorjev za online komunikacijo z udeleženci s pomočjo IKT. Je članica komisije za učbenike in učila pri Strokovnem svetu za izobraževanje odraslih Slovenije.

Izvajanje predavateljica ves čas prilagaja skupini in njenim potrebam, vključuje različne moderacijske tehnike in metode v kombinaciji z drugimi aktivnimi metodami, ki jih uporabljamo v izobraževanju odraslih za predelavo vsebin.

Delavnica poteka v sproščenem vzdušju. Celotni učni in izobraževalni proces narekuje izbor in uporabo različnih metod, tehnik ter pristopov z uporabo ustreznih didaktičnih pripomočkov in učne tehnologije z upoštevanjem določenih ciljev in vsebine programa. Način izvajanja programa narekuje dejavno sodelovanje udeležencev, ki opravljajo različne vaje in naloge ter sami preverjajo lastno napredovanje v znanju po pripravljenih inštrumentarijih in ob upoštevanju povratne informacije soudeležencev ter predavateljice.

Udeleženci boste v času izvajanja programa samostojno pripravili kratko predstavitev (do 10 minut) pridobljenega znanja – metode in pristopi, ki jih boste uporabili v svoji praksi v najbolj avtentični obliki.

V skladu s Pravilnikom o nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju sodi program med izobraževanja in povezovanja strokovnih

delavcev v mrežah, ki jih organizirajo javni zavodi, in je ovrednoten z 1 točko. Dobili boste potrdilo Ministrstva za šolstvo in šport.

Za izobraževalce iz organizacij, ki so vključene v Program 10.000+, je udeležba na delavnici brezplačna, za ostale udeležence pa znaša kotizacija 190 € (brez DDV).

Izpolnjeno prijavnico, ki je objavljena na spletni strani Andragoškega centra (<http://izobrazevanje.acs.si/prijavnica/>), pošljite najkasneje **do srede, 16. maja**, na naslov: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, ali po faksu 01 5842 550.

Podrobnejše informacije so vam na voljo pri Zdenki Birman Forjanič (tel. 01 5842 571, e-naslov: zdenka.birman.forjanic@acs.si).

Vabljeni v našo družbo. S pridobljenim znanjem boste še dejavneje in bolj dinamično pristopili k svojim udeležencem.

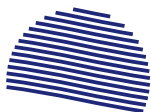
Zdenka Birman Forjanič (zdenka.birman.forjanic@acs.si), ACS

POSVETI, KONFERENCE

Poletna šola visokošolske didaktike
Sodobne tehnologije v visokoškolskem izobraževanju
Radovljica, Slovenija, 31. maj do 2. junij 2007

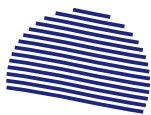
Slovensko društvo za visokošolsko didaktiko, Laboratorij za telekomunikacije Fakultete za elektrotehniko in Šola retorike organizirajo poletno šolo visokošolske didaktike. Več informacij lahko dobite pri *prof. dr. Iztoku Fajfarju* (e-naslov: iztok.fajfar@fe.uni-lj.si) in na spletni strani <http://www.uni-lj.si/Dogodki/PoletnaSolaDidaktika2007.asp>.

5th Conference Continuing Vocational Training: from Demand up to Recognition
(5. konferenca o nadaljnjem poklicnem usposabljanju: od potreb do priznanja)

Moskva, Rusija, 7. do 8. junij 2007

Za dodatne informacije pišite g. A. Demyanchenku, Interstate Association of Postgraduate Education, P.O.Box 20, 119571 Moscow, Russia (tel./faks: +495 4342 438, e-naslov: demiapge@online.ru).

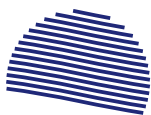

EDEN 2007 Annual Conference
(Letna konferenca EDEN 2007)

**New Learning 2.0?
(Novo učenje 2.0)**

Naples, Italija, 13. do 16. junij 2007

Informacije o letni konferenci je mogoče dobiti pri organizatorjih: EDEN Secretariat, Budapest University of Technology and Economics, H-1111 Budapest, Egry J. u. 1. Hungary (tel.: +36 1 4631 628, faks: + 36 1 463 1858, e-naslov: secretariat@eden-online.org) ali na spletni strani <http://www.eden-online.org>.

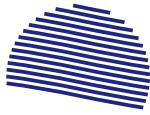

4th CRL³ International Conference
(4. mednarodna konferenca CRL)

**The times they are a-changin': researching transitions in lifelong learning
(Časi se spreminjajo: raziskovanje prehodov v vseživljenjskem učenju)**

Stirling, Škotska, 22. do 24. junij 2007

Informacije o konferenci dobite v Centru za raziskave vseživljenjskega učenja CRL (prof. Mike Osborne), University of Stirling, Stirling, FK9 4LA (tel.: +44 1786 467600, fax: +44 1786 467633, e-naslov: crl@stir.ac.uk) ali CRL, Glasgow Caledonian University, Floor 2, No 6 Rose Street, Glasgow, G3 6RN (tel.: +44 141 2731 347, faks: +44 141 2731 318, e-naslov: crl@gcal.ac.uk) oziroma na spletni strani: <http://crl.gcal.ac.uk>.

**Reading and writing difficulties among adults
(Težave odraslih pri branju in pisanju)**

Larnaka, Ciper, 24. do 28. oktober 2007

Informacije o tečaju *programa Grundtvig 3* je mogoče dobiti pri organizatorjih: na Ciprskem združenju za izobraževanje odraslih (Cyprus Adult Education Association, tel.: +357 2248 4969) in pri Klitos Symeonides (tel.: +357-99470810, faks: +357-22486714, e-naslov: symeonides.k@cytanet.com.cy).

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Bralcem Novičk sporočamo, da bo knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek od 10. - 12. ure ter v ponedeljek in četrtek od 14. - 16. ure. Vabljeni!

SULTANA, Ronald G.

Guidance policies in the knowledge society : trends, challenges and responses across Europe : a Cedefop synthesis report / Ronald G. Sultana. - Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, cop. 2004. - 133 str. ; 30 cm. - (Cedefop Panorama ; 85, ISSN 1562-6180)

ŠAVLI, Viljenka

E-tutor : priročnik / Viljenka Šavli. - 1. natis. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2005. - 109 str. : ilustr. ; 30 cm

ZASNOVA klasifikacijskega sistema izobraževanja v Sloveniji : marec 2005 / (Irena Križman ... et al.). - Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2004. - 86 str. : ilustr. ; 30 cm. - (Razvojna vprašanja statistike, ISSN 0354-0278 ; 13. 9, Izobraževanje)

ACCESS for all : guidance on making the adult literacy and numeracy core curricula accessible / (Sally Faraday ... [et al.]). - London : Basic Skills Agency, 2002. - VI, 329 str. : ilustr. ; 30 cm. - (Read, write, plus)

ADULT literacy core curriculum : including spoken communication / (Martin Good ... [et al.] ; editor Andrew Steeds). - London : Basic Skills Agency, cop. 2001. - V, 144 str. : ilustr. ; 30 cm. - (Read, write, plus)

ADULT pre-entry curriculum framework for literacy and numeracy / (writers: Mark Houlton ... [et al.]). - London : Basic Skills Agency, 2002. - VIII, 238 str. ; 30 cm : ilustr. - (Read, write, plus)

DIVE deeper in peer groups of disabled women. - Helsinki : National Association of the Disabled in Finland, 2001. - 75 str. : ilustr. ; 18 x 27 cm

EIGHT contributions on quality and flexible learning / (Henrik) Hansson & (Carl) Holmberg (eds). - Hässleholm : Nationellt centrum för flexibelt lärande = Swedish Agency for Flexible Learning, 2003. - 157 str. : ilustr. ; 25 cm. - (Report ; 3:2003)

FIELDEN, John

UNESCO higher education indicators study : accountability and international co-operation in the renewal of higher education / prepared by John Fielden and Karen Abercromby. - Paris : Unesco, cop. 2001. - 63 str. ; 30 cm. Dostopno tudi na: <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001206/120630e.pdf>

FOLKBILDNINGENS framsyn : folkbildning of the future, its role and objectives. - Stockholm : Folkbildningsradet, 2005. - 28 str. ; 29 cm

GOLOB, Alenka

Vseživljenjsko učenje odraslih oseb z motnjami v duševnem razvoju : magistrsko delo / Alenka Golob. - Ljubljana : (A. Golob), 2006. - 183 str., 3 str. pril. : graf. prikazi, preglednice ; 30 cm

GROSMAN, Meta

Razsežnosti branja : za boljšo bralno pismenost / Meta Grosman. - Ljubljana : Karantanija, 2006. - 296 str. : ilustr. ; 26 cm

JANSSENS, Jos

Innovations in lifelong learning : capitalising on ADAPT / Jos Janssens. - Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, cop. 2002. - 112 str. ; 30 cm. - (Cedefop Panorama series ; 25, ISSN 1562-6180)

JAVRH, Petra

Z igro do pismenosti (Dva medija) : kaj lahko družine storimo za pismenost svojih otrok : didaktični komplet za izobraževalce in starše s praktičnimi napotki : 1. oddaja / avtorica oddaje Petra Javrh. - Ljubljana : Andragoški center Republike Slovenije, 2006. - 1 garnitura ; 19 x 14 x 2 cm

KNAFLIČ, Livija

Pismenost na podeželju : raziskovalno poročilo (CRP 2003-2006) / avtorica Livija Knaflič ; (raziskovalni sodelavci: Livija Knaflič, Ester Možina, Vasja Vehovar ; drugi sodelavci: Marijan Manoilov, Ana Ileršič). - Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 2006. - 72 str. : preglednice, graf. prikazi ; 30 cm

Peter Monetti (knjiznica@acs.si), ACS

Programoteka

javnoveljavni in izobraževalni programi za odrasle

www.acs.si/programoteka

Objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so

- * oblikovani izključno za odrasle
- * na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

15. - 21. 10. 2007

2007

12LET
1996 - 2007

<http://tvu.acs.si>

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V SLOVENIJI IZVAJALCI IN PROGRAMI 2006/2007

pregled več tisoč izobraževalnih programov in številnih organizacij po vsej Sloveniji

- Na spletni strani: www.acs.si/pregled

<http://izobrazevanje.acs.si>

IZOBRAŽEVALNA PONUDBA ACS

Objavljamo izobraževalne programe, ki jih za izobraževalce odraslih izvajamo v šolskem letu 2006/2007

- izobraževalni programi •
- strokovna, informativna in
- izobraževalna srečanja •
- aktualna izobraževanja ACS

na spletni strani **www.acs.si**

* za tiste, ki se želite izobraževati

* in za tiste, ki sami izobražujete

svetovalni kotiček ACS

